

Marek Hýža

TŘI TÝDNY V KAŇONU

PHANTOM RANCH

Od rána je mezi námi cítit nervozita. Bodejť by ne, když nám v cestě stojí dvě osmičkové peřeje těsně za sebou! Ovšem ještě než k nim dopádlujeme, zastavíme se cestou na jediném obydleném místě celého Grand kañonu, na Phantom ranči.

Je to bohužel také poslední den, kdy je s námi na expedici Robert, který se musí z příjemných rodinných důvodů vrátit domů. Těsně před odletem do USA se mu totiž narodilo druhé dítě, a s ženou se dohodnul na dřívějším návratu. Teď je ovšem ještě mezi námi, takže si bere slovo a představuje nám program dnešního dne.

Beru kameru a ten proslov natáčím. Třeba se bude hodit do filmu. Zhruba hodinu poté vyplouváme a cestou k Phantom ranči ještě proplujeme čtyřkovou peřejí, která by nás ještě před pár dny vystrašila. Zdátky vidíme lávku pro pěší, což je neklamným znamením, že jsme na místě.

Kotvíme při pravém břehu ve velké zátocině a poprvé i naposledy vytahujeme z našich loďáků peníze, abychom si kou-

pili pohledy a známku. Odsud je také budeme posílat, neboť je zde zřízena pro pěší turisty schránka. Budete to mít doma i se zdejším razítkem. Na dlouhou dobu poslední zpráva o tom, že žijeme. Doufejme, že to nebude zpráva poslední...

Phantom Ranch se nachází na soutoku Bright Angel creeku a Phantom creeku na pravě straně řeky Colorado. Je vyhledávaným místem turistů, kteří podstoupí několikahodinový sestup ze severního okraje kañonu až na jeho dno. V turistickém průvodci se dočtete, že správa Národního parku nedoporučuje absolvovat sestup a výstup v jednom dni, především kvůli vysokým letním teplotám a nedostatku vody. Osobně však znám několik Čechů, zdatných turistů, kteří to zvládli.

O tomto místě indiáni věděli a také ho využívali dávno před příjezdem bílých mužů, o čemž svědčí různé staré sošky nalezené při archeologickém průzkumu v roce 1933. První oficiální návštěva bílého člověka se datuje k 15. srpnu 1869, kdy zde zakotvil s vyčerpanou posádkou major John Wesley Powell – první přemožitel Colorada.

První oficiální turisté pak navštívili Phantom ranch po založení Národního parku Grand Canon v roce 1919, kde zde byl postaven stanový tábor. Od těch dob se toto místo stalo vyhle-

dávaným turistickým místem při návštěvě Grand kaňonu. Dnes je tady k dispozici několik prostých domků k přespaní, restaurace (naštěstí bez hamburgerů), elektřina a také heliport.

Pro ty, kteří by po svých pěší túru nezvládli, chovají na ranči muly, které s turisty pendlují nahoru a zase dolů. Mezi pěší turisty jsme se teď na nezbytně dlouhou chvíli vmísili také my a okamžitě se stáváme centrem upřímného zájmu. Lidé sondují odkud jsme a jaká je plavba po Coloradu. Když se jedna dáma středních let dozvídá, že z České republiky, okamžitě se rozzáří a rozpovídá se o tom, že byla před nedávnem v Praze. Byla nadšena a mluvila o té návštěvě moc hezky, takže pravděpodobně neabsolvovala jízdu taxíkem a ani nikde jinde ji výrazněji neoškubali. Loučíme se a jdeme do místního „bufetu“. Kupujeme především led na chlazení masa, který se utopil při Jorgeho převrnutí, dále pohledy, známky, nějaké čokoládové tyčinky a já dobývám baterky do kamery.

Sedíme v příjemném chládečku a píšeme domů. Je čas nalepit známky a já se vzápětí stávám terčem báječného vtípku. Přichází ke mě Olda a prosí mě, zda bych tu jeho neolíznu, neboť se mu z toho prý dělá špatně. Nemám s tím problém, takže jsem v klidu líznul a podal mu ji. Vzápětí přiskočili další dva, myslím, že to byl Jirka Dvořák a Víta Šprdlík, s tím, že mají stejný problém. Bezelstně a nic netuše jsem olíznu i ty jejich. Konečně jsem se dostal také ke své známce, shromáždím zbytky slin, vypláznu jazyk a světe div se, ta moje známka neleplí! Oližuji ji znovu a zase nic! Zvedám se řádně našťvaný a chystám se ji jít reklamovat k obsluze, ovšem v tu chvíli vidím rozesmáté kamarády, kteří se drží za břicha! Já blbec! Že mi to nedošlo hned! V Americe se totiž známky neolizují, tady stačí ze zadní stránky stáhnout fólii! Řehtáme se, až se po nás celý lokál otáčí. Nu což, příjemné odlehčení před tím, co nás za chvíli na řece čeká. Po chvíli už s ulehčením nasedáme do raftu a odráží zpět do divokých peřejí Colorada.

Po týdnu v kouzelné přírodě nám ten náš civilizovaný svět vůbec nechybí. Ulehčení se záhy mění v očekávání i nervozitu, protože se blíží v pořadí druhá osmičková peřej Horn creek. Přistáváme vpravo nad ní a jdeme si ji prohlédnout. Koryto řeky se nad peřejí výrazně zužuje a voda v peřeji doslova vře. Není slyšet vlastního slova. Horn creek není moc dlouhá, zato bude docela výživná na udržení správné stopy a také na vyvažování.

Tuhle peřej nemůžu jako filmař vynechat, takže беру kameru a přes hledáček sleduji jak si jednotlivé posádky vedou.

Kamera opravdu jen těžko dokáže popsat velikost peřejí a válců a už vůbec nedokáže zachytit rachot, který vydává 600 kubíků vody spoutané mezi skalami. V žádném případě pak nevleze do hlavy vodáků, kteří po prohlédnutí dobrovolně vlezou do raftů a pustí se do souboje s peřejí. Všichni jsou dole, takže teď jsme na řadě my. Balím kameru do nepromokavého vaku a „dobrovolně - povinně“ se usazuji na své místo levého háčka. Najíždíme středem řeky a po chvíli, jejíž délku neumím odhadnout, se bez větších obtíží připojujeme ke zbytku kamarádů, kteří nás čekají dole pod peřejí.

Jsem v obrovské euforii a mám ohromnou radost! Strach je ten tam a já si to začínám užívat i na pro mě nezvyklém místě v raftu. Není však čas na žádné velké oslavy, protože peřeje se teď střídají v rychlém sledu za sebou, takže se akorát tak tepová frekvence stačí zklidnit na normální stav, než opět vylétne do výšin, z kterých by kardiologové radost neměli. Pohupujeme se na vlnách a vyhlížíme další osmičkovou peřej.

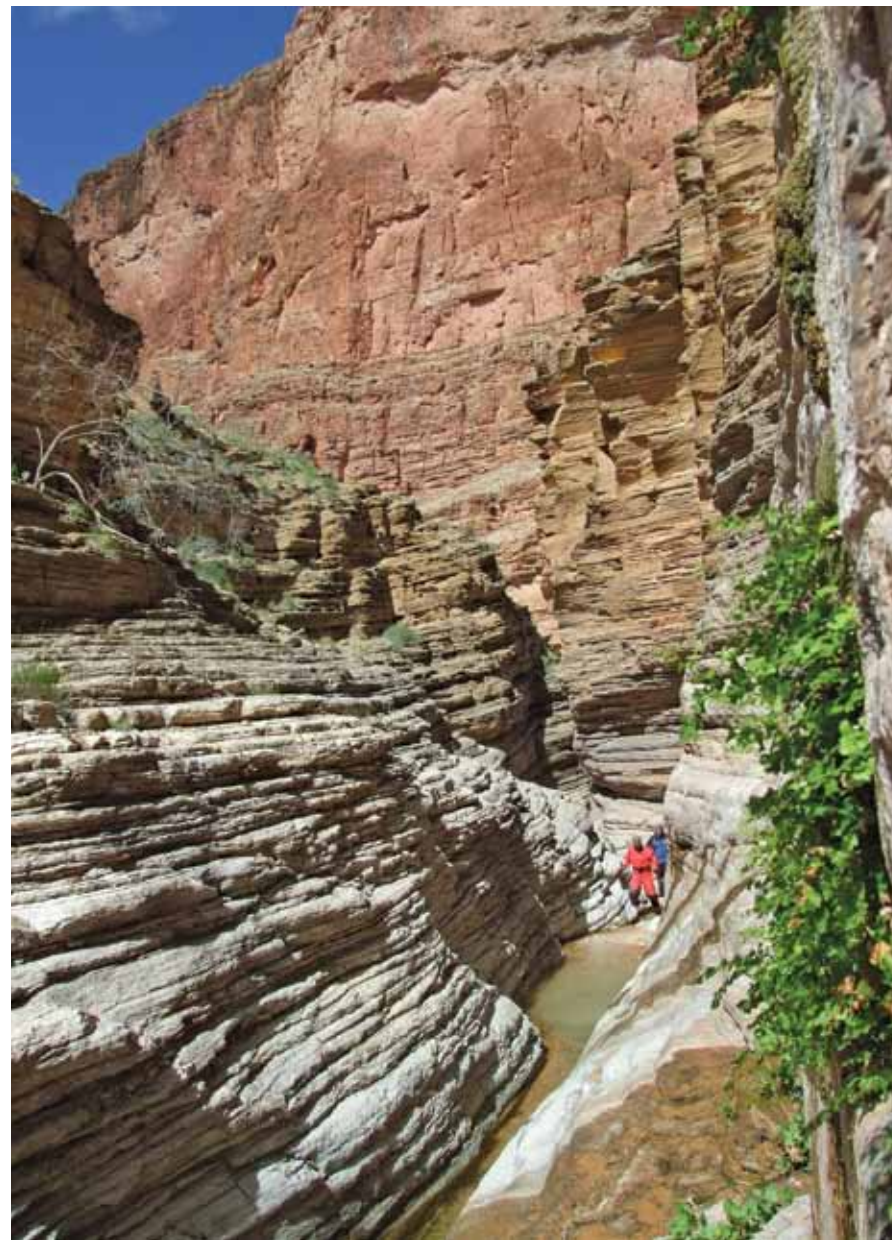
Tentokrát to bude Granite rapid, který se nachází už dvě míle pod Horn creekem. Granit prohlédneme pro změnu z levého břehu a nabízí se nám pohled na úplně jinou peřej než před chvíli.

Tady je řeka zase široká, spád vody není tak strmý a peřej je určitě dvakrát tak delší. Průjezd vidíme kousek od pravého břehu. Tentokrát najíždíme peřej úplně jako první raft. Před námi jedou na kajacích akorát Luciša s Killerem. Vyplováme a hodně si najíždíme proti proudu, v pravý čas pak Radim stáčí loď a vysokou frekvencí pádlování se řítíme řekou. Peřej se mi zdá nekonečná a opravdu ji dojíždím na hranici totálního vyčerpání.

Nechci hledat laciné výmluvy, ale prostě na levou stranu asi neumím odhadnout adekvátní sílu záběru, také ten nejlepší možný timing, rozložit síly a dech. Tak se pravděpodobně docela dost zbytečně nadřu. No, ale co už, dal jsem se na vojnu tak musím bojovat. Přistáváme vpravo a já se s kamerou drápu na skálu nad řekou, z které budu mít dobrý výhled na ostatní lodě. K mému překvapení vidím na druhém břehu nějaké lidi. Až večer v táboře se od Roberta dozvídám, že dolů vede více cest, ovšem všechny ústí nahoře v poušti, kde musíš mít domluveného někoho s autem, protože tam žádný autobus nejedí. Konečně stejně se zítra ráno z kaňonu dostane i Robert.

Všechny posádky zvládají peřej bez chybičky a euforie dosahuje svého vrcholu. Po chvíli doplouváme k Hermitu, poslední osmičce na Coloradu, a kousek nad ní rozbíjíme tábor. Pro dnešek toho bylo nad hlavu, takže zítřejší volný den všichni vítáme s velikou radostí! S menší už pak fakt, že brzy ráno se od nás odpojí Robert. Sedíme u ohně a dlouho do noci hrajeme na kytaru. Je mi moc fajn, ale znaven únavou po chvíli usínám. Z příjemného snění mě jen tu a tam budí tóny kytary.

LAVA FALLS

Vodácký vrchol celé expedice je tady! Olda, který má službu v kuchyni na nás huláka, ať jdeme jíst a Sváta se nemůže dopočítat vína. Nás šest ale mlčí jako hrob, jinak by nás asi zabil... Hlava ještě nese stopy včerejšího mejdanu a tak ji jdu zchladit do ledové vody. Pak už je to o něco lepší, ale přesto mi snídaně chutná méně, než obvykle....

Balíme přepečlivě, bagáž uvazujeme až úzkostlivě a za chvíli vyplouváme. V lodích není nijak zvlášť dusno, naopak létají mezi námi vtípky černého humoru a Sváta nemůže pochopit, kde se ztratilo těch pět litrů vína. Přecházíme do protiútoků a seřveme ho, že to má lépe hlídat a ať furt neotravuje. Je to od nás pěkná všivárna, ale snad nám to odpustí....

Najednou se zdálky ozývají zvuky nádraží a všichni po sobě nechápavě hledíme. Kde se tady berou vlaky?! Honzík čumí do mapy a v ní žádné město pochopitelně není. No tak je to jasné, to musí být jediné Láva! Všichni na sucho polykáme a prdele máme

sevržené hrůzou. Rachot se znásobuje a zní to jako by jelo deset plně naložených vlakových souprav současně přes výhybky....

Neklidně vyhlížíme obzor, kdy se už konečně objeví. Snad nebude tak velká, utěšujeme se. Rachot už je nesnesitelný a pořád nic nevidíme. Konečně! Vítek zavelí přistát vpravo, vylézáme z lodi a šplháme na skalní ostroh. Pořád ji ještě nevidíme a snad ani nechceme.... Ještě pět, čtyři, tři dva, jeden metr.....ufffffff!!!!!! No to snad nééééé!!!!!! Pod námi se v řece objevuje něco, čemu se snad už ani nedá říct peřej, to je vodopád! Řeka se zužuje na nějakých sedmdesát metrů a na vzdálenosti dvě stě až tři sta metrů se přes tektonický zlom na dně řeky dere s úžasným řevem šest set kubíků vody. Uprostřed válec, který rozděljuje řeku na dvě cesty a ocitnou se v něm, tak to je konečná!

Vlevo se zdá být cesta snazší, ale bojíme se, že než se do ní dostaneme, stáhne nás ten příšerný válec. Takže zbývá už jen cesta vpravo. Pokud se nám podaří vyhnout válci, vjedeme do pekla, na jehož konci se točí dva další válce velké jako autobus. Střídavě se zavírají a otevírají - pulzují, pětkrát, šestkrát voda odteče, naposledmé se válec zavře a vytvoří nepropustnou vodní zeď. No, při trošce štěstí by to tudy snad šlo. Dokonce i Luciši dochází slova a tupě zírá na hnědou vodu valící se korytem.

Vytahuji kameru a točím první dojmy a postřehy. Jdu i za Petulkou, ale ta se ode mě se slzami v očích odvrací - má obrovský strach, stejně jako my všichni. Po chvíli se vzpamatováváme z šoku a Luciša začíná velet. Nacházíme společně místo průjezdu, určíme strategii a kajakáři jdou na to. Hledám si nejvýhodnější pozici, odkud uvidím celou peřej a začínám točit. První vjíždí do peřeje Luciša a vzápětí dostává zleva pecku do lodi od toho šíleného válece - okamžitě jde hlavou dolů a zbytek peřeje už nevidí - eskymuje až dole pod ní. Nevěřicně si protřepává hlavu a lapá po dechu. Vítek Šprdlík na singlekanoi je o něco úspěšnější, ale i on se podívá na Lávu zespodu. Jemu se však podaří vyeskymovat ještě v peřeji, takže ještě vidí, jak se těsně za jeho průjezdem vrata válce zavírají - měl štěstí. Killera jsem viděl až dole, ale vzhledem k tomu že mával radostí pádlem nad hlavou, tak to nějak taky sjel.

Přichází řada na první raft - Dvořka s Jeníčkem to najíždějí úplně úžasně, míjejí ten brutální válec, aby vzápětí celý obrovský raft pohltila masa vody, z které čouhají jenom hlavy a pádla, které se vzápětí opět vynoří na zpěněném vrcholku vody.

Buch, buch, buch, vrata se zavírají - počkat, ještě my!!!! Najíždějí akorát včas - válec je chvilinku přidrží a pak je blahosklonně kopne do zádi. Jsou z toho venku! Propuká všeobecný jásot a veselí.....

To přece není možné, že by nám to dala Láva zadara. Tak ještě dva zásobováky a jeden raft - ten ve kterém budu sedět já. No paráda, už se nemůžu dočkat.... Olda s Jorgem jsou dole a je řada na nás. Jsem zelený jako stěna, rozhodnutý, že tohle nejedu. Kluci mě ale hecnout a já předávám kameru Je-níčkoví Špatkovi, ať natočí mou smrt..... Jede s námi i Luciša, protože ve čtyřech bychom to pravděpodobně nezvládli. Usedá na mé místo levého háčka, které ji ochotně přenechám a já se přesouvám za Zdeňu Herzána. Tři, dva, jedna, start - odrážíme od břehu a jistými záběry nabíráme rychlost a směr.

Mluvit nemá cenu, stejně se neslyšíme - všichni vědí co mají dělat. Voda zrychluje a jsme tam! Válec mjíjme poměrně hladce, abychom se vzápětí propadli do zpěněné masy vody - těžko říct jestli dýcháme nebo to jedeme na jeden nádech.

Snažíme se makat ze všech sil a máme štěstí - řeka nám pulsnuła přímo pod loď snad dvě stě kubíků vody, které nás nádherně vynesly až na vrcholek spodního válce - máme to za sebou - hulákáme a mluvíme neskutečně sprostě, plácáme se po zádech. Je to neuvěřitelné, ale projeli jsme úplně všichni bez ztráty kytičky! Díky, díky, díky štěstěno vrtkavá! Večer u ohně bude co oslavovat - jen těch pět litrů vína bude asi chybět.....

